

Udskriftsdato: 19. december 2025

CIR1H nr 9023 af 01/01/2022 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Børnebortførelser

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 8855

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9067 af 23/01/2024

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Børnebortførelser

1. Overblik

Politiets opgaver ved mistanke om en mulig børnebortførelse er

- at forhindre en eventuel udførsel af barnet af landet, se Rigspolitiets rundskrivelse af 28. oktober 2015, som findes på Polnet
- at efterforske anmeldelsen, se pkt. 2.
- at yde eventuel bistand med mægling mellem parterne i sagen i samarbejde med Udenrigsministeriet og Koordinationsenheden, se Rigspolitiets actioncard om akut børnebortførelsesrisiko, der findes som bilag til rundskrivelsen af 28. oktober 2015.

Ved mistanke om børnebortførelse skal anklagemyndigheden blandt andet overveje

- om der er grundlag for varetægtsfængsling, evt. in absentia, se pkt. 3.1.
- om der er grundlag for at afgøre sagen med et tiltalefrafald, se pkt. 3.3.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Politiets opgaver i forbindelse med en børnebortførelsessag

Politiets opgaver ved mistanke om en mulig børnebortførelse er

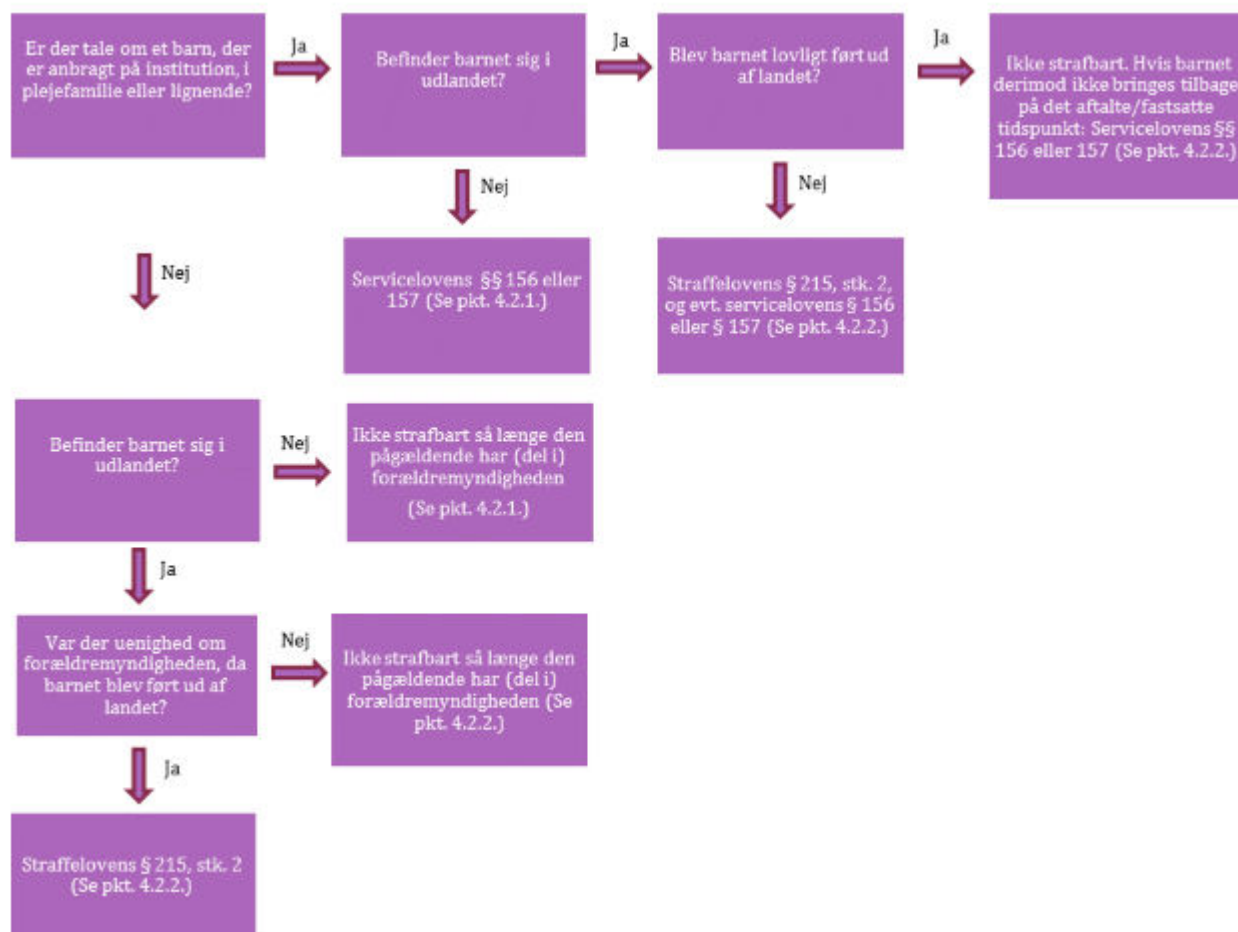
- at forhindre en eventuel udførsel af barnet af landet
- at efterforske anmeldelsen
- at yde eventuel bistand med mægling mellem parterne i sagen i samarbejde med Udenrigsministeriet og Koordinationsenheden

Se mere om politiets opgaver i Rigspolitiets rundskrivelse om behandling af sager om børn, der uretmæssigt føres ud af landet, eller hvor der er risiko herfor (internationale børnebortførelser), hvor politiets sagsbehandlingskridt er nærmere beskrevet. Rundskirvelsen findes på Polnet.

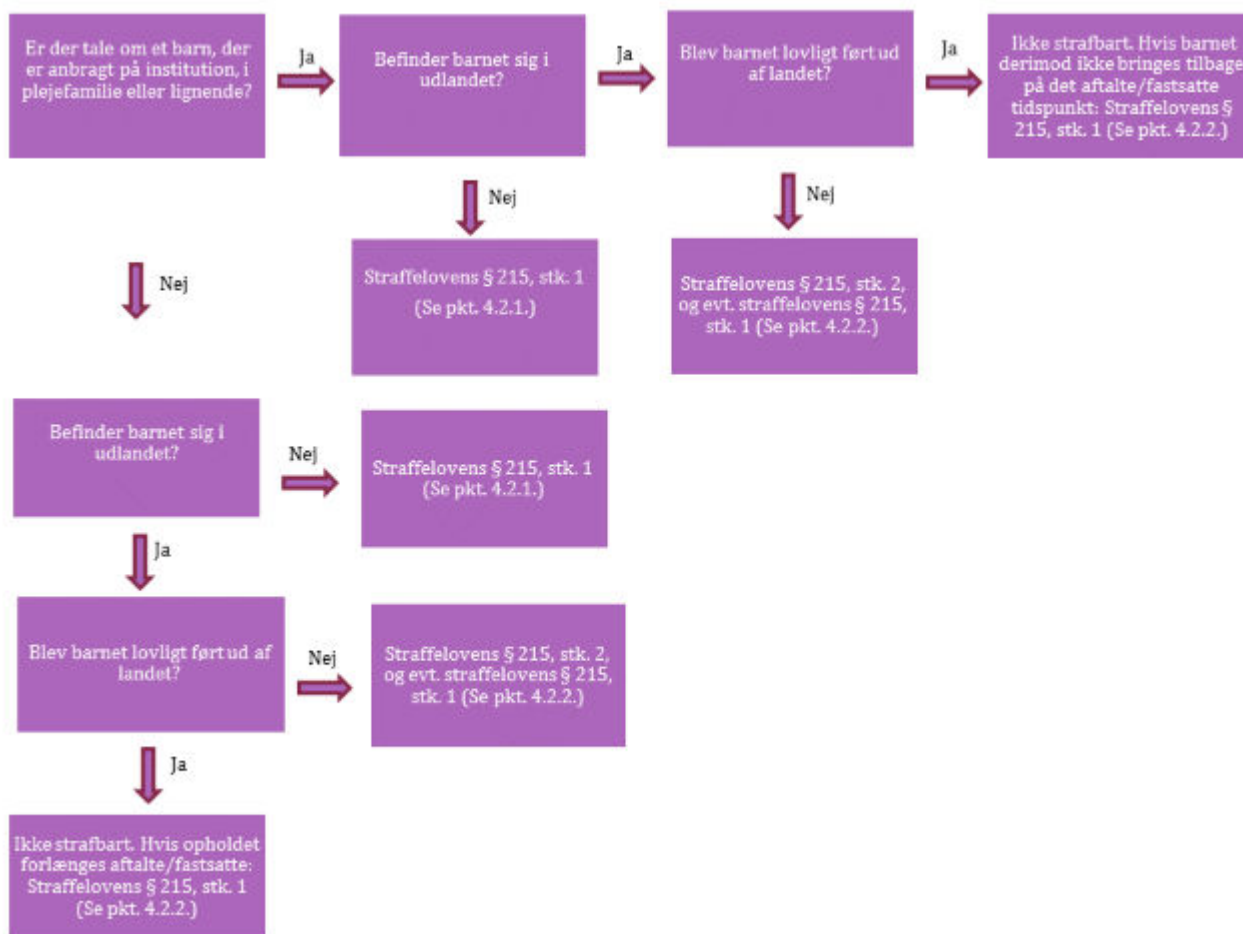
Politiet skal i forbindelse med en mistanke om børnebortførelse hurtigst muligt få afklaret spørgsmålet om forældremyndighedsforholdene, da det har betydning for, om der kan straffes, og i givet fald efter hvilken bestemmelse. Det vil også være afgørende for, hvilke processuelle tvangsindgreb der kan anvendes.

Skemaerne nedenfor viser, hvilke bestemmelser der skal overvejes i forskellige tilfælde af børnebortførelse.

Hvis mistænkte har (del i) forældremyndigheden:

Hvis mistænte ikke har (del i) forældremyndigheden:

Se under pkt. 4.2. for en nærmere gennemgang af, hvornår de angivne bestemmelser kan anvendes.

2.2. Samarbejde med andre myndigheder

Børne- og Socialministeriet har oprettet en særlig koordinationsenhed for sager om international børnebortførelse, som kan yde støtte til forældre, der har fået unddraget et barn/børn, eller hvor der er risiko for bortførelse af et barn/børn.

Koordinationsenheden kan blandt andet hjælpe med at starte en sag op om tilbagegivelse af barnet, vejlede om sagsgangen og de muligheder, forældremyndighedsindehaveren har, samt koordinere sagsgangen med andre danske myndigheder, herunder politiet.

Forældre kan henvende sig til enheden, uanset hvilket land barnet er bortført til. Koordinationsenheden fungerer således som én samlet indgang både for børnebortførelser til lande, som Danmark har et konventionssamarbejde med (behandles af Børne- og Socialministeriet), og for børnebortførelser til lande, som Danmark ikke har et sådant samarbejde med (behandles af Koordinationsenheden i tæt samarbejde med Udenrigsministeriet).

Koordinationsenheden kan også rådgive i sager, hvor der er tale om en mulig børnebortførelse fra udlandet til Danmark.

Koordinationsenheden kan kontaktes på tlf. : 40 50 50 26. Nummeret bliver betjent af ansatte i Børne- og Socialministeriet – også uden for almindelig kontortid.

Se i øvrigt www.boernebortfoerelse.dk, hvor der findes nærmere vejledning om Koordinationsenheden, om Danmarks konventionssamarbejde i internationale børnebortførelsessager samt information om ansøgningsprocessen for at få et barn tilbagegivet til Danmark.

3. Forberedelse

3.1. Varetægtsfængsling

I sager om børnebortførelse skal anklagemyndigheden på sædvanlig vis overveje spørgsmålet om varetægtsfængsling.

Hvis den sigtede ikke længere befinder sig i Danmark, kan anklagemyndigheden begære den sigtede varetægtsfængslet in absentia.

Se eksempelvis TfK 2016.798Ø, hvor moderen udrejste til Polen med to fællesbørn efter, at faderen havde ansøgt om ophævelse af den fælles forældremyndighed. Faderen blev tillagt forældremyndigheden midlertidigt efter moderens udrejse, ligesom en polsk ret besluttede, at moderen skulle udlevere børnene, hvilket dog ikke skete. På den baggrund fandt byretten, at der var begrundet mistanke om, at moderen var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2. Byretten fandt samtidig, at varetægtsfængsling var påkrævet for at sikre, at moderen ikke unddrog sig strafforfølgning i Danmark og ikke fortsatte med den ulovlige unddragelse af børnene, hvorfor moderen blev varetægtsfængslet in absentia, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 og 2. Landsretten bemærkede, at moderen på grund af afgørelsen fra retten i Polen måtte antages at være bekendt med afgørelsen om den midlertidig forældremyndighed, selvom afgørelsen var truffet efter hendes udrejse, og landsretten stadfæstede byrettens kendelse.

I tilfælde, hvor en person i forbindelse med løsladelse efter afsoning af en dom om overtrædelse af straffelovens § 215 på ny sigtes for overtrædelse af straffelovens § 215 (fordi barnet fortsat er unddraget forældremyndighedsindehaveren), skal anklagemyndigheden overveje, om den pågældende skal begæres varetægtsfængslet.

Som eksempler på afgørelser kan nævnes følgende:

- I U2004. 740H var den tiltalte tidligere straffet for at have unddraget to børn, som var anbragt hos nogle familiemedlemmer i udlandet, fra moderens forældremyndighed. Det ene barn var fortsat ikke udleveret til moderen, der var tillagt forældremyndigheden. Den tiltalte havde på andet år efter den tidligere straffedom undladt at få barnet til Danmark og havde i den forbindelse holdt sig skjult i næsten et år, og hensynet til retshåndhævelsen krævede derfor, at tiltalte var varetægtsfængslet.
- I U 2006.2187Ø var den tiltalte straffet 3 gange tidligere for unddragelse af to børn, som befandt sig i udlandet, fra moderens forældremyndighed. Børnene befandt sig stadig i udlandet. Landsretten fandt det efter en samlet bedømmelse af sagens oplysninger og forløbet betænkeligt at antage, at der var begrundet mistanke om, at tiltalte, som havde været frihedsberøvet i den periode, sigtelsen vedrørte, ved sin handle måde fortsat havde unddraget børnene moderens forældremyndighed.

Se nærmere om fortsat unddragelse under pkt. 4.5.

3.2. Tiltalerejsning

Anklagemyndigheden skal i forbindelse med tiltalen overveje den retlige subsumtion. Se nærmere under pkt. 4.

Anklagemyndigheden skal i forbindelse med tiltalerejsning for overtrædelse af straffelovens § 215 overveje, om der foreligger sådanne skærpende omstændigheder, at der skal rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 215, jf. § 261, stk. 2.

Skærpende omstændigheder er særligt relevant, når frihedsberøvelsen har været langvarig. Se nærmere under pkt. 4.3.

3.3. Tiltalefrafald (frit lejde)

Hvis barnet på tidspunktet for tiltalerejsningen fortsat befinder sig i udlandet, skal anklagemyndigheden overveje muligheden for frit lejde og efterfølgende tiltalefrafald til den sigtede (bortføreren). Baggrunden herfor er, at det er et vigtigt hensyn i sager om børnebortførelser, at barnet bliver genforenet med forældremyndighedsindehaveren.

Ved frit lejde forstås i denne sammenhæng, at personen meddeles tilsagn om, at han eller hun vil blive meddelt et tiltalefrafald for den begåede overtrædelse af § 215, typisk mod at den pågældende bl.a. medvirker til, at barnet bringes tilbage til Danmark. Det har således karakter af et betinget tiltalefrafald.

Hvornår anvendes frit lejde

Anklagemyndigheden skal ved vurderingen af, om sagen kan afgøres med frit lejde og efterfølgende tiltalefrafald foretage en konkret vurdering af omstændighederne i sagen. Anklagemyndigheden skal i den forbindelse lægge vægt på dels hensynet til retshåndhævelsen, dels hensynet til at barnet kan blive genforenet med forældremyndighedsindehaveren. Hensynet til barnets genforening med forældremyndighedsindehaveren vil i den forbindelse veje tungt.

Der kan også meddeles tiltalefrafald i sager med gentagelsestilfælde.

Initiativet til frit lejde vil ofte komme fra Koordinationsenheden. Det vil i alle tilfælde være hensigtsmæssigt, hvis anklagemyndigheden kontakter Koordinationsenheden i forbindelse med overvejelserne om frit lejde. Se nærmere om Koordinationsenheden under pkt. 2.2.

Kompetencen til at meddele tiltalefrafald

Det er Rigsadvokaten, der meddeler tilsagn om frit lejde og efterfølgende tiltalefrafald, når betingelserne herfor er opfyldt. Tiltalefrafaldet meddeles i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 2.

Indstilling om frit lejde og efterfølgende indstilling om tiltalefrafald skal forelægges Rigsadvokaten via statsadvokaten.

Betingelser knyttet til tiltalefrafaldet

I alle tilfælde, hvor Rigsadvokaten meddeler en sigtet frit lejde og efterfølgende tiltalefrafald, stilles der betingelser herfor. Det vil normalt være en betingelse, at den pågældende inden for en nærmere angiven frist indfinder sig i Danmark med barnet eller børnene og efterlever myndighedernes afgørelse vedrørende forældremyndighed og samvær.

Det er en betingelse for at opnå tiltalefrafald, at det er den sigtede, der foranlediger barnet/børnene tilbageleveret. Der er ingen fastsatte krav til, hvordan barnet/børnene tilbageleveres. Det kan f.eks. foregå ved, at den sigtede, der er varetægtsfængslet i Danmark, foranlediger et familiemedlem eller andre til at bringe børnene til Danmark.

I de tilfælde, hvor den sigtede er varetægtsfængslet in absentia, kan Rigsadvokaten i forbindelse med meddelelse af frit lejde tilkendegive, at vedkommende ikke vil blive begæret varetægtsfængslet, hvis de stillede betingelser bliver opfyldt.

Opfylder den sigtede ikke betingelserne, bortfalder tilsagnet om tiltalefrafald. Rigsadvokaten kan dog i disse tilfælde efterfølgende meddele den sigtede et tilsagn om nyt tiltalefrafald.

Et tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 2, er en strafferetlig afgørelse, der indebærer, at den sigtede anses for skyldig i det forhold, der er rejst sigtelse for.

4. Jura

4.1. Generelt om børnebortførelse

Bortførelse/unddragelse af et barn kan – afhængig af sagens nærmere omstændigheder – indebære en overtrædelse af straffelovens § 215 eller lov om social service §§ 156 eller 157.

Pkt. 4.2. beskriver nærmere, hvornår de nævnte bestemmelser finder anvendelse. Pkt. 4.3. - 4.5. indeholder herudover en nærmere gennemgang af betingelserne for anvendelse af de nævnte bestemmelser samt et afsnit om spørgsmålet om fortsat forbrydelse.

4.2. Anvendelsesområdet for de enkelte bestemmelser i relation til hvem, der har forældremyndigheden over barnet

Spørgsmålet om, hvem der har forældremyndigheden over barnet, har betydning for, om der er tale om et strafbart forhold og i givet fald, hvilke bestemmelser der er relevante.

Der er nedenfor kort redegjort for, hvilke bestemmelser der kan være relevante i forskellige situationer.

4.2.1. Unddragelse af barnet inden for landets grænser

Unddragelse af ikke-anbragte børn

Ved eneforældremyndighed

Ved eneforældremyndighed må den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden over barnet, ikke have barnet hos sig ud over de perioder, hvor der er aftalt eller fastsat samvær. Den pågældende vil uden

for disse perioder kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Dette gælder også ved midlertidige afgørelser om fuld forældremyndighed.

Ved fælles forældremyndighed

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser mv. (internationale børnebortførelser) (L 14 af 3. oktober 1990, de almindelige bemærkninger, pkt. 8.2.) link, at straffelovens § 215, stk. 1, i praksis ikke finder anvendelse på personer, der har del i forældremyndigheden på gerningstidspunktet.

En person, der har del i forældremyndigheden, kan derfor som udgangspunkt ikke straffes for at have unddraget barnet fra den anden forælders forældremyndighed, når dette sker inden for landets grænser. Anvendelse af straffelovens § 215, stk. 1, forudsætter således, at forældremyndigheden overføres til den anden forælder enten midlertidigt eller endeligt.

Som eksempler fra retspraksis kan henvises til U 2003.896V, hvor landsretten fandt, at straffelovens § 215, stk. 1, ikke fandt anvendelse på perioden forud for ophævelsen af den fælles forældremyndighed. Se også U 2003.1077V, hvor landsretten tiltrådte, at tiltalte var fundet skyldig efter straffelovens § 215, stk. 1, dog kun i perioden indtil forældremyndigheden blev overført til tiltalte. Begge domme omhandler unddragelse af børn, der befinder sig uden for landets grænser. Sagerne er imidlertid rejst i medfør af straffelovens § 215, stk. 1, da der er tale om fortsat unddragelse og ikke ulovlig udførelse af landet efter § 215, stk. 2.

Unddragelse af børn, der er anbragt i det offentliges varetægt

(Både frivillige anbringelser og tvangsanbringelser)

Når et barn eller en ung bliver anbragt uden for hjemmet, bevarer forældremyndighedsindehaveren som udgangspunkt forældremyndigheden over barnet/den unge. Kommunen har imidlertid et vidtgående ansvar over for barnet/den unge, og det er derfor kommunen, der kan træffe afgørelse om en række forhold, bl.a. om hvor barnet/den unge skal bo og om adgangen til og omfanget af samvær mv.

Ifølge retspraksis straffes forældremyndighedsindehaveren ikke efter straffelovens § 215, stk. 1, i sager om unddragelse af barnet/den unge fra en institution, plejefamilie eller lignende.

Forældremyndighedsindehaveren kan derimod – hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt – straffes for overtrædelse af servicelovens §§ 156 eller 157. Se nærmere herom under pkt. 4.4.

Hvis barnet bliver unddraget af en person, der ikke har (del i) forældremyndigheden, f.eks. en far eller mor, der ikke er tillagt forældremyndigheden, kan den pågældende straffes efter straffelovens § 215, stk. 1.

4.2.2. Unddragelse af barnet uden for landets grænser

Unddragelse af ikke-anbragte børn

Ved eneforældremyndighed

Ved eneforældremyndighed må den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden over barnet, ikke føre barnet ud af Danmark uden forældremyndighedsindehaverens samtykke eller en tilladelse fra Statsforvaltningen. Hvis den pågældende alligevel fører barnet ud af landet uden samtykke eller tilladelse, kan der være tale om en overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 2, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Den pågældende kan tillige straffes efter straffelovens § 215, stk. 1, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis barnet lovligt er bragt ud af landet, men opholdet forlænges ud over det aftalte/fastsatte, kan der – hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt – straffes for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1. Se eksempelvis TfK 2011.440/2V, hvor der var fælles forældremyndighed ved tiltaltes og barnets udrejse, men hvor moderen fik tillagt forældremyndigheden midlertidigt, mens tiltalte og barnet befandt sig i udlandet.

Ved fælles forældremyndighed

Når der er fælles forældremyndighed, men uenighed om forældremyndigheden, følger det af forældreansvarslovens § 3, stk. 2, at begge forældre skal give samtykke til, at barnet forlader landet. Det betyder, at den forælder, der fører barnet ud af landet på et tidspunkt, hvor der er uenighed om forældremyndigheden, vil kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 2, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Læs mere under pkt. 4.3. om, hvornår der foreligger uenighed om forældremyndigheden.

Hvis barnet lovligt er bragt ud af landet, men opholdet forlænges ud over det aftalte/fastsatte, kan der – hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt – være tale om overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, forudsat at forældremyndigheden bliver tillagt den anden forælder enten midlertidigt eller endeligt. Se eksempelvis TfK 2011.440/2V, hvor der var fælles forældremyndighed ved tiltaltes og barnets udrejse, men hvor moderen fik tillagt forældremyndigheden midlertidigt, mens tiltalte og barnet befandt sig i udlandet.

Unddragelse af børn, der er anbragt i det offentliges varetægt

(Både frivillige anbringelser og tvangsanbringelser)

Når et barn eller en ung bliver anbragt uden for hjemmet, bevarer forældremyndighedsindehaveren som udgangspunkt forældremyndigheden over barnet/den unge. Kommunen har imidlertid et vidtgående ansvar over for barnet/den unge, og det er derfor kommunen, der kan træffe afgørelse om en række forhold, bl.a. om hvor barnet/den unge skal bo og om adgangen til og omfanget af samvær mv.

Forældre, der ulovligt fører et barn, der er anbragt hos plejefamilie, på institution eller lignende, ud af landet, kan – hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt – straffes efter straffelovens § 215, stk. 2.

Se f.eks. TfK 2016.971V, hvor tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 2, for ulovligt at være udrejst til Tjekkiet med sin datter, der var tvangsanbragt på en institution.

Hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, vil forældremyndighedsindehaveren tillige kunne straffes efter servicelovens §§ 156 eller 157, ligesom personer, der ikke er tillagt forældremyndigheden, tillige vil kunne straffes efter straffelovens § 215, stk. 1.

Se Østre Landsrets dom af 14. september 2009 gengivet i anklagemyndighedens vidensbase som AM2009. 09.14Ø3, hvor tre tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 2, ved ulovligt at være rejst ud af landet med en datter til to af de tiltalte. Datteren var på tidspunktet for udrejsen anbragt hos en plejefamilie. Faderen, der var tillagt forældremyndigheden, blev tillige dømt for overtrædelse af servicelovens § 156. Moderen og den tredje tiltalte blev tillige dømt for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1.

Hvis barnet lovligt er ført ud af landet, eksempelvis på ferie efter aftale med kommunen, kan der ikke straffes for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 2. Hvis barnet derimod ikke bringes tilbage på det aftalte/fastsatte tidspunkt, kan forældremyndighedsindehaveren – hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt – straffes efter servicelovens §§ 156 eller 157. Hvis der er tale om en person, der ikke er tillagt forældremyndigheden, kan der straffes efter straffelovens § 215, stk. 1.

4.3. Straffelovens § 215

Det følger af straffelovens § 215, stk. 1, at den, som unddrager en person under 18 år forældrenes eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg, eller bidrager til, at en person under 18 år unddrager sig sådan myndighed eller forsorg, straffes efter reglerne i straffelovens § 261.

På samme måde straffes den, der ulovligt fører et barn ud af landet, jf. straffelovens § 215, stk. 2.

Strafansvar efter straffelovens § 215 forudsætter, at gerningsmanden har handlet forsætligt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den pågældende kender til, at der er indgivet begæring om ophævelse af den fælles forældremyndighed.

§ 215, stk. 1

Det er strafbart at bortføre børn, uanset om det er til et sted inden for landets grænser, eller om det er til udlandet. Straffelovens § 215, stk. 1, finder dog ikke anvendelse på den, der har forældremyndigheden over det barn, der bliver bortført. Midlertidige afgørelser om, at den ene forældre tillægges fuld forældremyndighed over barnet, kan danne grundlag for strafansvar for den, der ikke længere har forældremyndigheden.

Gerningsmandens kendskab til afgørelsen om forældremyndighed har betydning for vurderingen af forsættet. Som eksempler herpå kan nævnes TfK 2011.440/2V, hvor tiltaltes viden om statsforvaltningens afgørelse om midlertidig forældremyndighed kunne fastslås på baggrund af et brev, som tiltalte havde sendt til statsforvaltningen samt af kommunikation mellem tiltalte og moderen på SKYPE. Se også TfK 2014.801Ø, hvor tiltalte unddrog et fællesbarn fra faderens forældremyndighed. Byretten havde truffet afgørelse om forældremyndigheden, og faderen kærede afgørelsen til landsretten, som midlertidigt tillagde faderen forældremyndigheden. På tiltaltes computer blev der fundet en kopi af kæreskriftet. Byretten fandt det på denne baggrund ubetænkeligt at lægge til grund, at tiltalte havde læst kæreskriftet og således var klar over, at forældremyndighedsspørgsmålet fortsat verserede ved domstolene. Ved at have holdt sig i bevidst uvidenhed om udfaldet af sagen om forældremyndighed fandtes tiltalte i hvert fald at have accepteret muligheden for, at forældremyndigheden var blevet overført til faderen. Tiltalte fandtes derfor skyldig i overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1.

Rette vedkommende i stk. 1 er i retspraksis blandt andet fortolket som unddragelse fra kommunens myndighed, herunder unddragelse fra plejeforældre. Se f.eks. TfK 2007.151/2V, hvor den tiltalte blev fundet skyldig i at have unddraget et tvangsanbragt barn i familiepleje kommunens myndighed.

Det er ikke en betingelse for at straffe for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, at unddragelsen har været langvarig. Der er i retspraksis eksempler på straf på baggrund af helt kortvarige unddragelser. I TfK 2013.338V blev en far f.eks. straffet for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, i forbindelse med, at han havde samlet sine børn op på gaden og kørt rundt med dem i ca. 1½ time. I U 1998.1725V blev den tiltalte fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, ved at have unddraget barnet fra forældremyndighedsindehaveren i ca. 30 minutter.

En langvarig unddragelse kan være en skærpende omstændighed, jf. straffelovens § 215, jf. § 261, stk. 2. Se som eksempel herpå TfK 2011.440/2V, hvor der skete domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, på baggrund af et forlænget ophold i udlandet med barnet i ca. 1½ måned, og TfK 2014.801Ø, hvor barnet var unddraget faderens forældremyndighed i knapt 10 måneder.

§ 215, stk. 2

Straffelovens § 215, stk. 2, kriminaliserer bortførelsen af børn ud af landet. Bestemmelsen omhandler også forældremyndighedsindehaveren. Det afgørende er, at udførslen er ulovlig.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med forældreansvarslovens § 3, stk. 2. Det fremgår af § 3, stk. 2, at hvis forældre har fælles forældremyndighed og er uenige om forældremyndigheden, skal de begge give samtykke til, at barnet forlader landet, herunder udrejser til Grønland og Færøerne. Der skal i disse tilfælde også gives samtykke til, at barnets ophold forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte. Straffelovens § 215, stk. 2, omfatter dog ikke forældremyndighedsindehaveres udrejse med et barn til Grønland og Færøerne. Det skyldes, at udrejse til Grønland og Færøerne ikke betragtes som en rejse ”ud af landet”.

Spørgsmålet om, hvornår der er uenighed, er nærmere behandlet i forarbejderne til lov nr. 499 af 6. juni 2007, forældreansvarsloven (L 133 af 31. januar 2007, de specielle bemærkninger til § 3).

Uenighed kan ifølge forarbejderne f.eks. foreligge, når:

- en sag om forældremyndighed eller bopæl er indbragt for retten,
- en anmodning om ændring af forældremyndighed er indgivet til Statsforvaltningen, se hertil U 1999.1270V eller
- der på anden måde kan konstateres uenighed. Der skal ikke meget til, før der statueres uenighed. Som eksempler nævnes i bemærkningerne til bestemmelsen, at barnet fjernes fra det sædvanlige opholdssted eller, når barnet mod den anden forældres protest tilbageholdes i udlandet efter endt ferie.

Hvis der foreligger en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden, vil dette være tilstrækkeligt til at afgøre forældremyndighedsforholdet. Se hertil TfK 2011.440/2V, hvor tiltalte kunne straffes for den periode, hvor han var blevet bekendt med, at moderen midlertidigt var tillagt forældremyndigheden, og U 2001.2444Ø, hvor en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden gav grundlag for varetægtsfængsling for overtrædelse af straffelovens § 215.

Straffelovens § 215, stk. 2, kan også anvendes i tilfælde, hvor forældremyndighedsindehavere ulovligt fører et barn, der er anbragt hos plejefamilie, på institution eller lignende, ud af landet, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

4.4. Lov om social service §§ 156 og 157

Lov om social service (serviceloven) §§ 156 og 157 er specialregler, der supplerer straffelovens § 215 om unddragelse af forældremyndighed mv. Bestemmelserne vedrører børn, der er anbragt – frivilligt eller tvangsmæssigt – uden for hjemmet i medfør af serviceloven.

Efter servicelovens § 156 straffes med fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde den, som tilskynder eller hjælper et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet efter serviceloven, til at undvige eller holder den undvegne skjult.

Den, som i strid med reglerne i serviceloven anbringer eller modtager et barn eller en ung i pleje eller fjerner et barn eller ung fra pleje, straffes med bøde, jf. § 157 i serviceloven.

For praksis vedrørende § 156 (tidligere § 116) se eksempelvis U 2006.1929Ø, hvor tiltalte bl.a. blev dømt for overtrædelse af servicelovens § 116 ved at have unddraget sin søn fra rette myndighedsindehaver, idet tiltalte undlod at aflevere sin søn tilbage til plejeforældrene efter uovervåget samvær. Se også TfK 2015.335Ø, hvor tiltalte bl.a. blev dømt for overtrædelse af servicelovens § 156 ved at have holdt sin søn skjult efter, at der var truffet beslutning om, at sønnen skulle anbringes uden for hjemmet.

Som eksempel på afgørelser om overtrædelse af servicelovens § 157 (tidligere § 117) kan der henvises til TfK 2001.478/2Ø. I den pågældende sag blev 2 personer tiltalt efter straffelovens § 215, stk. 1, for unddragelse af 3 børn fra kommunens myndighed, idet børnene blev fjernet fra en institution og holdt skjult. Retten fandt det alene godtgjort, at den ene af de to tiltalte havde overtrådt straffelovens § 215, stk. 1. Den anden tiltalte havde del i forældremyndigheden. Retten fandt det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at den pågældende havde fjernet børnene fra institutionen. Hun fandtes alene at have modtaget børnene og blev derfor dømt for overtrædelse af servicelovens § 117.

4.5. Fortsat unddragelse

Det strafferetlige ansvar fortsætter, så længe barnet fortsat er unddraget forældremyndighedens indehaver eller rette vedkommende.

Dette betyder blandt andet, at anklagemyndigheden kan indlede en ny straffesag for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, hvis barnet fortsat er unddraget, når en dom for børnebortførelse er afsonet. Det forudsætter dog, at betingelserne for strafansvar, herunder tilregnelser, i øvrigt er opfyldt.

Se til eksempel U 2009.2368H, hvor en iransk statsborger i 2003 blev idømt 2 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2, jf. § 261, stk. 2, ved at have bortført to fællesbørn til Iran og for at have undladt at medvirke til, at børnene blev tilbageført til moderen, der var tillagt forældremyndigheden. I 2004 og i 2009 blev faderen på ny idømt 2 års fængsel efter straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved fortsat at have unddraget moderen forældremyndigheden. Højesteret udtalte i forbindelse med sagen i 2009, at straffelovens § 215 efter sin ordlyd og sammenhæng med § 261 om frihedsberøvelse giver hjemmel til også at straffe en person, der opretholder en tidligere iværksat

unddragelse af forældremyndigheden, ligesom en sådan straf ikke er i strid med princippet i artikel 6 i EMRK eller med artikel 4 i 7. tillægsprotokol til konventionen (ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange).

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Generelt om straffastsættelsen

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 215, jf. § 261, stk. 1, er bøde eller fængsel indtil 4 år.

Hvis overtrædelsen er sket under skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 215, jf. § 261, stk. 2, f.eks. for vindings skyld eller hvis unddragelsen har været langvarig, er straffen fængsel indtil 12 år. Se pkt. 4.3.

Anklagemyndigheden skal ved strafpåstanden blandt andet lægge vægt på:

- barnets alder,
- unddragelsens varighed,
- om barnet er blevet bortført til udlandet, og dér er blevet overladt til andre personer,
- om unddragelsen er bragt til ophør ved myndighedernes foranstaltning samt
- om der er tale om gentagelsestilfælde.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende domme, hvor børn er unddraget forældremyndighedsindehaveren inden for landets grænser:

- TfK 2003.771Ø: Tiltalte blev idømt fængsel i 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 1, ved at have unddraget moderen forældremyndigheden over et fællesbarn (10 år) i 14 dage i forbindelse med samvær. Tiltalte var tidligere straffet for lignende forhold. Straffen blev gjort betinget, navnlig under hensyn til, at forældremyndigheden efterfølgende var blevet overført til tiltalte.
- TfK 2013.338V: Tiltalte blev idømt fængsel i 20 dage for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, ved at have kørt rundt med sine to børn (8 og 11 år) i ca. 1½ time uden aftale med moderen, der havde eneforældremyndigheden over børnene. Straffen blev gjort betinget under henvisning til den tid, der var forløbet, siden forholdet blev begået (5½ år) samt til, at der var tale om en kortvarig unddragelse.
- TfK 2014.801Ø: Tiltalte blev idømt fængsel i 6 måneder, heraf 3 måneder betinget, for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved at have unddraget et fællesbarn (6 år) fra faderens forældremyndighed i knapt 10 måneder.
- TfK 2015.1182Ø: Tiltalte blev idømt fængsel i 40 dage betinget med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, ved at have unddraget et fællesbarn (5 år) fra moderens forældremyndighed i 33 dage i forbindelse med samvær.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende domme, hvor børn er unddraget fra forældremyndighedsindehaveren uden for landets grænser:

- U 2003.2382H: Tiltalte blev idømt fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2, jf. § 261, stk. 2, ved at have udrejst af Danmark med to fællesbørn (4 år) uden samtykke fra moderen, der havde fået tillagt eneforældremyndigheden over børnene. Børnene befandt sig på domstidspunktet stadig i udlandet.
- U 2005.967H: Tiltalte, der tidligere var straffet for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2, blev idømt fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved fortsat at

have undladt at medvirke til, at to fællesbørn (7 år) blev tilbageført til Danmark til moderen, der havde forældremyndigheden.

- U 2005.969H: Tiltalte, der var straffet to gange tidligere for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, blev idømt fængsel i 2 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, for fortsat at have undladt at medvirke til, at to fællesbørn (4 og 7 år) blev tilbageført til Danmark til moderen, der havde forældremyndigheden. Straffen blev fastsat som en fællesstraf, der også omfattede en reststraf fra den sidste dom for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2.
- U 2009.2368H: Tiltalte, der var straffet 3 gange tidligere for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, blev idømt fængsel i 2 år for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved fortsat at have undladt at medvirke til, at to fællesbørn (11 år) blev tilbageført til moderen, der havde forældremyndigheden.
- TfK 2011.440/2V: Tiltalte blev idømt fængsel i 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 163 og § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved at være blevet i udlandet med et fællesbarn (ca. 6 år) i ca. 1½ måned uden samtykke fra moderen, der midlertidigt var tillagt forældremyndigheden. Retten lagde vægt på længden af den periode, som unddragelsen varede, og på, at unddragelsen blev bragt til ophør ved myndighedernes foranstaltning.
- TfK 2016.863Ø: Tiltalte blev idømt fængsel i 1 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2, jf. § 261, stk. 2, ved ulovligt at være udrejst af Danmark med to fællesbørn (1 og 3 år) uden moderens samtykke eller vidende og for efterfølgende ikke at have medvirket til at bringe børnene tilbage til Danmark, uanset at moderen var blevet tillagt forældremyndigheden midlertidigt over begge børn.
- TfK 2016.971V: Tiltalte blev idømt fængsel i 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 2, ved ulovligt at være udrejst til Tjekkiet med sin datter (ca. 14 år), der var anbragt på institution. Tiltalte var tidligere straffet for overtrædelser af servicelovens § 156.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende domme vedrørende serviceloven:

- TfK 2001.478/2Ø: Tiltalte blev idømt en bøde på 3000 kr. for overtrædelse af servicelovens daværende § 117 (nu § 157) ved at have modtaget sine 3 børn (3, 7 og 8 år) fra en medtiltalt, der havde fjernet børnene fra en institution, hvor børnene var anbragt.
- U 2006.1929Ø: Tiltalte blev idømt fængsel i 6 måneder for overtrædelse af servicelovens daværende § 116 (nu § 156) og straffelovens § 266 ved at have undladt at aflevere sit barn (3 år), der var tvangsfjernet fra hjemmet, tilbage til plejeforældrene efter uovervåget samvær og ved at have truet plejefamilien. Barnet var efter unddragelsen ført ud af landet. Der burde således formentlig tillige have været rejst tiltale efter straffelovens § 215, stk. 2.
- TfK 2007.151/2V: Tiltalte blev ved byretten idømt betinget fængsel i 20 dage for overtrædelse af servicelovens daværende § 116 (nu § 156) ved at have tilskyndet og hjulpet sin datter (ca. 14 år) til at undvige fra den familiepleje, hvor kommunen havde anbragt hende. En medtiltalt blev i landsretten idømt fængsel i 30 dage i medfør af straffelovens § 215, stk. 1.
- TfK 2015.335Ø: Tiltalte blev idømt 6 måneders fængsel, heraf 3 måneder betinget, for overtrædelse af servicelovens § 156 og straffelovens § 119 ved at have holdt sit barn (ca. 7 år) skjult efter, at der var truffet afgørelse om, at barnet skulle anbringes uden for hjemmet, og ved blandt andet at have truet 3 politiassistenter med en saks.
- TfK 2016.305Ø: Tiltalte blev idømt betinget fængsel i 30 dage for overtrædelse af servicelovens § 156 ved at have skjult sit spædbarn efter, at der var truffet afgørelse om tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet.

6. Efter dom

6.1. Afgørelser til Vidensbasen

Anklageren skal overveje, om dommen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En dom kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser straffniveauet, eller hvis dommen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden. Samtidig kan en dom være egnet, hvis den vedrører et område, som ikke allerede er dækket på Vidensbasen.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

Skemaer til indsendelse af domme til Vidensbasen findes i Vidensbasen på AnklagerNet.

7. Love og forarbejder

Hovedlove:

- Lovbekendtgørelse nr. 1052 af 4. juli 2016, straffeloven.
- Lovbekendtgørelse nr. 1820 af 23. december 2015, forældreansvarsloven.
- Lovbekendtgørelse nr. 375 af 6. april 2010 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser mv.
- Lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016, serviceloven.

Relevante forarbejder:

- Lov nr. 499 af 6. juni 2007 – Forældreansvarslov.
 - L 133 af 31. januar 2007 – Forslag til forældreansvarslov
- Lov nr. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser (internationale børnebortførelser)
 - L 14 af 3. oktober 1990 – Forslag til Lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v.

Bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse nr. 110 af 21. november 1991, Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser.

Rigsadvokaturen, den 1. januar 2022

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten